

Smart
Against
Ageism

Препоръки за политиците

Съфинансирано от
Европейския съюз

Автори

ГС „Алцхаймер – България“

Калина Екова
Ирина Илиева

AGE Platform Europe

Иления Гено

SHINE 2Europe

Жулиана Лусейро
Елтън Кореа
Наталия Мачадо
Карина Дантас

AFEdemy, Academy on age-friendly environments in Europe BV

Барт Борсие
Йонас Бернит
Хавиер Ганзараин

Център за инициативи за възрастни хора

Едита Шатиене
Юдита Лейкиене

ISIS Institut für Soziale Infrastruktur

Марсел Нойман
Йеспер Шулце

Европейска асоциация за обучение на възрастни

Кристин Сиеслак

Автори на изследването:

Тези препоръки за политики се основават на националните доклади в страните партньори.

Германия | ISIS

Марсел Нойман, Йеспер Шулце

Нидерландия | AFEdemy

Барт Борсие, Вилеке ван Стаалдуинен

Литва | Център за инициативи за възрастни хора

Едита Шатиене, Юдита Лейкиене

Португалия | SHINE 2Europe

Жулиана Лусейро, Елтон Кореа, Карина Данташ

България

Калина Екова, Богомила Найденова

Партньори и контакти

Проектът „Smart against Ageism“ (SAA) по програма „Еразъм+“ (януари 2022 г. - юни 2024 г.) има за цел да повиши осведомеността относно възрастовата дискриминация. В проекта участват седем партньорски организации от шест европейски държави:

ISIS Institut für Soziale Infrastruktur, Германия

Европейска координация
www.isis-sozialforschung.de

AFEdemy, Academy on age-friendly environments in Europe BV, Нидерландия

www.afedemy.eu

AGE Platform Europe, Белгия

www.age-platform.eu

ГС „Алцхаймер – България“, България

alzheimer-bg.org

Център за инициативи за възрастни хора, Литва

www.senjoru-centras.lt

SHINE 2Europe, Lda, Portugal

www.shine2.eu

Европейска асоциация за обучение на възрастни, Белгия

www.eaea.org

Уебсайт на проекта

saa-game.eu

Copyright (c) 2024 Smart Against Ageism Consortium

Тази публикация е лицензирана под международния лиценз [Creative Commons Признание-Споделяне на споделеното 4.0 \(CC BY-SA 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/).

Съфинансирано от
Европейския съюз

Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат изцяло на техния(ите) автор(и) и не отразяват непременно възгледите и мненията на Европейския съюз или на Европейската изпълнителна агенция за образование и култура (EACEA). За тях не носи отговорност нито Европейският съюз, нито EACEA.

Съдържание

Проектът “С разум срещу възрастовата дискриминация” - SAA	5
Да поговорим за възрастовата дискриминация!	6
Политически инструменти срещу възрастовата дискриминация	8
Инициативи срещу възрастова дискриминация от организации и възрастни хора	10
Добри практики в здравната сфера	12
Добри практики в социалната сфера	14
Добри практики на пазара на труда	16
Добри практики на застъпнически кампании	18
Добри практики в застроената среда	20
Активно остаряване в добро здраве	22
SAA - Опит и препоръки	24
Вдъхнови се!	26

Проектът “С разум срещу възрастовата дискриминация” - SAA

Проектът “С разум срещу възрастовата дискриминация” (SAA) по програма “Еразъм+” (януари 2022 г. - юни 2024 г.) има за цел да повиши осведомеността относно възрастовата дискриминация. Консорциумът от седем партньорски организации от шест европейски държави предоставя на обществеността образователни инструменти за подобряване на отношението към възрастните хора като например играта SAA - образователна игра, която запознава потребителите с гледните точки на възрастните хора, засегнати или изложени на риск от дискриминация и сегрегация.

Целта ни е:

Да допринесем за по-доброто социално включване на възрастните хора.

Да развием емпатия, толерантност към многообразието и умения за работа с гражданското общество в обществата.

Да насърчим хората да се замислят за собствените си негативни предразсъдъци към старостта.

Да защитим възрастните хора от снизходително отношение и практики.

Постигаме това, като предоставяме:

Сборник, базиран на личен опит, свързан с дискриминация по признак възраст, както и на стратегии за справяне със ситуацията.

Интерактивната платформа за обучение SAA, в основата на която е играта за обучение и допълнителни материали за учащи се, преподаватели на възрастни, създатели на политики в органите и асоциациите, както и за широката общественост.

Инструментариум за обучители с всички необходими материали за прилагане на играта в семинари, което дава възможност на членовете на лобистките групи на възрастните хора да предлагат обучение.

Препоръки за създателите на политики, лобистките групи и асоциациите за справяне с проблемите на възрастовата дискриминация.

Всички образователни материали и новини за проекта можете да намерите на адрес: www.saa-game.eu

Препоръки за политиците

Препоръките за създателите на политики имат за цел да вдъхновят читателя и да му предоставят практически подход за борба с възрастовата дискриминация. Те се състоят от нископрагова и универсална информация за справяне с възрастовата дискриминация на структурно ниво. В основата на тези препоръки са добри практики и препоръки, събрани от кабинетни проучвания в страните на партньорите и от обобщения опит по време на проекта.

**Smart
Against
Ageism**

Да поговорим за възрастовата дискриминация!

“”

“Възрастовата дискриминация се отнася до стереотипи (как мислим), предразсъдъци (как се чувстваме) и дискриминация (как действаме) срещу други хора или срещу себе си поради възрастта” (СЗО, Глобален доклад за възрастовата дискриминация, 2021 г.).

“”

“Никой не ни пита дали се чувстваме дискриминирани или не. Няма публична дискусия.”
(жена, 80+)

“”

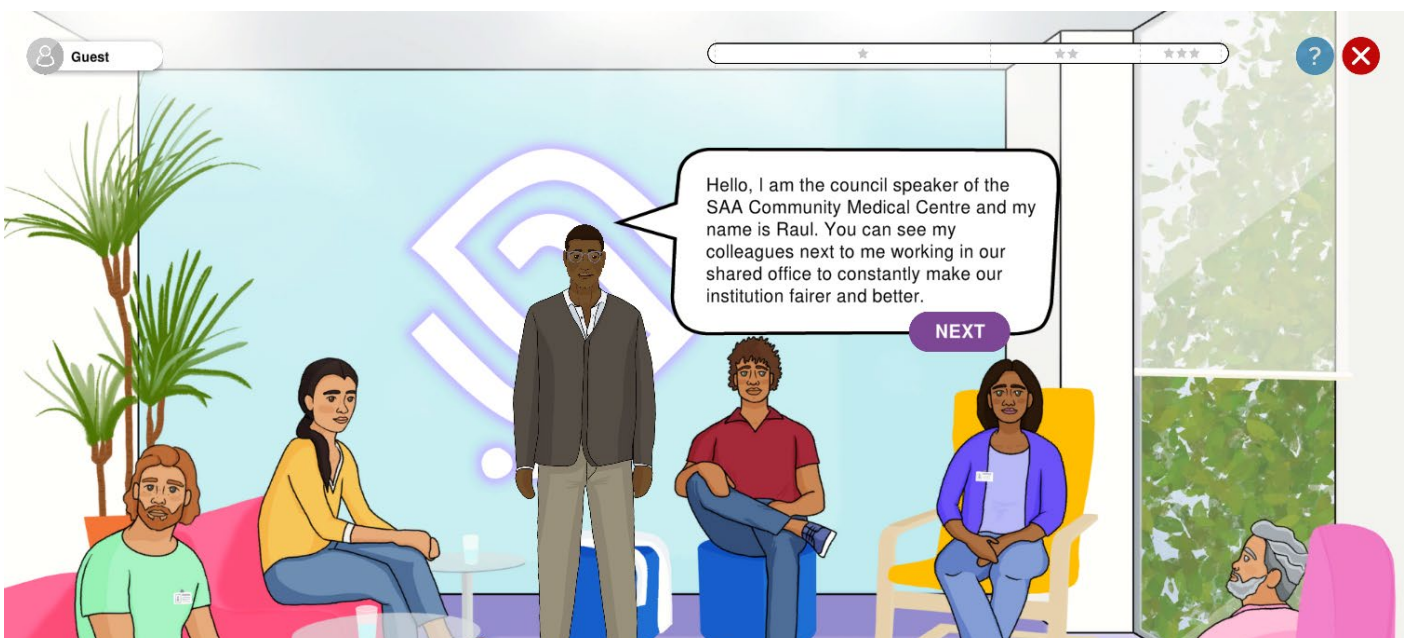
“Работя като 80-годишен и имам временен договор от две години. В края на договора ми работодателят искаше да остана, но не можеше да ми предложи постоянна работа заради възрастта ми. Вътрешните им правила им забраняваха да ми дадат постоянна работа. Сега работя за тях като независим консултант.” (жена, 80+).

“”

“Имам притеснения да отида на клас по танци, защото смятам, че съм твърде стара за това.”
(жена, 70 г.)

Възрастовата дискриминация може да се прояви в различни ситуации от ежедневието - при лекаря, на работа, в супермаркета и т.н. Тя може да бъде структурна, междуличностна или самонасочена. Доказано е, че комбинацията от политически мерки (политики и закони), образователни интервенции и интервенции за контакт между поколенията работи за намаляване на възрастовата дискриминация. Заедно с инициативите за повишаване на осведомеността, насърчаващи активното остаряване в добро здраве и солидарността, е възможно да се намалят мащабите на дискриминацията и да се подобри качеството на живот на хората в напреднала възраст.

В рамките на проекта SAA бяха проведени различни видове изследвания по темата за възрастовата дискриминация. Бяха проведени кабинетни проучвания и интервюта с хора, които са обект на възрастова дискриминация. Те бяха проведени в страните на партньорите. Те споделиха част от личния си опит по отношение на възрастовата дискриминация. Това са някои от техните изказвания:

По време на изследователската дейност консорциумът SAA установи, че хората са дискриминирани по възраст най-вече в следните пет области:

Здравеопазване

Възрастните хора често се чувстват дискриминирани в здравната система. Понякога те не получават равни възможности за лечение или непредубедена медицинска оценка. Стереотипите често водят до ограничаване на автономността и свободата на избор на възрастните пациенти.

Социално взаимодействие

Възрастните хора понякога нямат същите възможности в социалната сфера. Те често са изключени, пренебрегвани, покровителствани или получаващи снизходително отношение, когато става въпрос за различни социални ситуации (активно гражданство, партия, събития, връзки и т.н.).

Работа и пазар на труда

На пазара на труда възрастовата дискриминация допринася за различното третиране на по-възрастните работници. Работата, опитът и знанията на по-възрастните хора често се оценяват въз основа на стереотипни предположения, а по-възрастните хора често не получават същите възможности за обучение или професионално развитие като по-младите.

Застъпничество

Правата на възрастните хора понякога не са защитени или не се зачитат достатъчно. Случаите на дискриминация към тях понякога не се подкрепят в достатъчна степен, а нуждите им не се задоволяват законосъобразно в много сектори.

Застроена среда и обществени пространства

Има много обществени сгради и съоръжения, улици, паркове и други съоръжения в жизнената среда, които не са достъпни за възрастните хора. Това оказва отрицателно въздействие върху независимостта, достъпността и включването на възрастните хора в обществото.

Тези пет области са в основата на играта SAA и Кодекс за поведение в нея. Можете да получите достъп до играта, като кликнете върху следния линк: <https://saa-game.eu/saa-game/>

Ако искате да получите по-конкретна информация за областите на играта, можете да получите достъп до нашето ръководство за играта в платформата за електронно обучение на SAA: <https://saa-game.eu/>

Политически инструменти срещу възрастовата дискриминация

Според докладите на ЕС и на ООН дискриминацията по възраст е една от най-често срещаните форми на дискриминация в Европейския съюз (ЕС)¹. Възрастовата дискриминация има сериозни последици както за възрастните хора, така и за обществото като цяло.

Тя може да доведе до стигматизация, сегрегация и злоупотреба. Но тя може да бъде преборена и някои инициативи, политически мерки и инструменти могат да доведат до промяна.

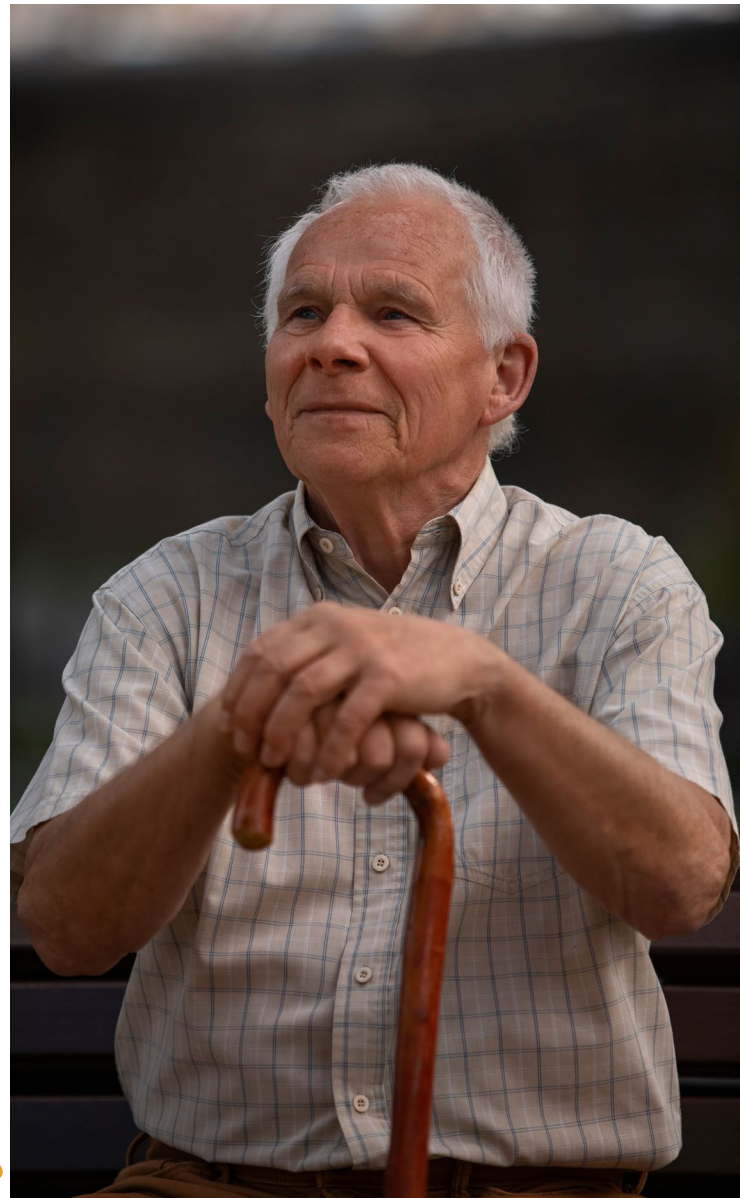
Глобален доклад на ООН за възрастовата дискриминация

През 2021 г. Организацията на обединените нации публикува [Глобален доклад за възрастовата дискриминация](#), в който се съдържа описание и доказателства за възрастовата дискриминация и практиките, свързани с нея. В него също така се очертават три стратегии за справяне с възрастовата дискриминация (образование, законодателство и политики и дейности между поколенията) и три препоръки за различните участници (правителства, агенции на ООН, НПО, частен сектор) за справяне с нея. Препоръките включват изграждане на движения за промяна на наратива за възрастта и остаряването, инвестиране в трите стратегии, подобряване на данните и изследванията за възрастовата дискриминация. В допълнение към доклада има и набор от инструменти за повишаване на осведомеността по темата.

Изчерпателният доклад прави преглед на основните предизвикателства, свързани с възрастовата дискриминация, както и на стратегиите за тяхното преодоляване.

#AWorld4AllAges - глобална кампания на Световната здравна организация за борба с възрастовата дискриминация

През 2021 г. Световната здравна организация (СЗО) стартира десетгодишна глобална кампания за борба с възрастовата дискриминация. Досега кампанията се фокусира върху видимостта, изграждането на мрежи и коалиции и споделянето на стратегии срещу възрастовата дискриминация. СЗО е издала набор от инструменти, ръководство за избягване на възрастовата дискриминация в комуникацията, както и пакет за социалните медии за кампанията. Ръководството на СЗО оспорва предположенията и стереотипите за възрастта чрез открит разговор. По този начин кампанията повишава осведомеността по темата за възрастовата дискриминация, като започва международен открит разговор.

¹ Въз основа на доклада на Евробарометър за 2019 г. относно дискриминацията в ЕС15 и първия глобален доклад на ООН за възрастовата дискриминация

Няколко политики на ЕС са насочени към възрастните хора в областта на здравеопазването, грижите, социалните грижи и заетостта (членове 10 и 19 от [Договора за функционирането на Европейския съюз](#), Европейската директива за заетостта, Европейският стълб на социалните права). Правата на възрастните хора са признати на равнище ЕС в член 25 от [Хартата на основните права на ЕС](#)

Демографски инструментариум на ЕС

През 2023 г. Европейската комисия публикува набор от политически инструменти - "[Демографски инструментариум на ЕС](#)" - с насоки как да се управляват социалните и икономическите последици от тези тенденции. Този набор от инструменти представлява първата цялостна стъпка, която включва действия по четири стълба, насочени към родителите, младите хора, възрастните хора и миграцията. В рамките на третия стълб по-възрастните поколения се подкрепят чрез насърчаване на тяхната автономност, участие и недискриминация.

Все още обаче има много области, в които са необходими подобрения на европейско, национално и/или местно равнище. Необходим е интегриран подход от структурни, поведенчески, законодателни и други мерки за справяне с възрастовата дискриминация.

Какви са следващите стъпки?

Стратегия за възрастово равенство

В Европейския съюз има нужда от стратегия за възрастово равенство. Тя би допълнила съществуващите достижения на правото на ЕС в съответствие с приоритета на ЕС за изграждане на Съюз на равенството. Тя също така ще позволи на ЕС да се справи по-добре с неравенствата през целия живот и да се бори с междусекторните форми на дискриминация.

Конвенция на ООН за правата на възрастните хора

Светът би имал полза от Конвенция на ООН за правата на възрастните хора (т.е. правно обвързващо споразумение между държавите-членки на ООН). Това ще има положителен ефект върху правата на възрастните хора и тяхното овластяване и ще допринесе за повишаване на качеството им на живот. Конвенцията също така ще гарантира равенството и човешките права на възрастните хора.

Инициативи срещу възрастова дискриминация от организации и възрастни хора

Нуждата от действия, посочена в докладите на ЕС и ООН, се отразява в нарастващия брой организации и инициативи за и от възрастни хора. Мисията на тези организации е да се застъпват за равните права на възрастните хора и за зачитане на качеството им на живот.

Инициативи за възрастни хора се организират на местно, национално и международно равнище. Те повишават осведомеността относно възрастовата дискриминация, както и относно правата и нуждите на възрастните хора. Някои от инициативите започват на местно ниво, но придобиват популярност на национално или дори международно ниво.

Платформа AGE Europe

[AGE Platform Europe](#) е застъпническа организация в Европейския съюз, която подкрепя упражняването на правата на хората в напреднала възраст и изразява нуждите и опасенията на възрастните хора. AGE работи за основан на човешките права подход към политиките, свързани с възрастта, на европейско равнище и предлага платформа за обмен на информация, практики и опит на своите членове в целия Европейски съюз.

Заедно със своите членове и други европейски неправителствени организации и заинтересовани страни AGE се бори за политики, които да обхващат всички права на човека в напреднала възраст, да зачитат принципите на равенство и недискриминация, да работят с възрастните хора и да наблюдават, измерват и оценяват упражняването на правата на човека във времето по отношение на процесите, резултатите и вложенията, за да се гарантира, че правата постепенно се подобряват, а не се влошават, и че правителствата носят отговорност, когато не изпълняват задълженията си.

Платформата AGE Europe преодолява пропастта между възрастните хора и политиците, като превръща опита и идеите на членовете в политически предложения, кампании и проекти.

#STOPIDADISMO – глобална инициатива, Португалия

Кампанията [#STOPIDADISMO](#) стартира през 2021 г. в единадесет държави от Южна Америка и Европа: Португалия, Испания, Бразилия, Мексико, Аржентина, Куба, Чили, Панама, Ел Салвадор, Колумбия и Венецуела. Това е международно разрастващо се движение, чието начало е поставено в Испания. Неговите цели включват:

- Повишаване на осведомеността за проблема с възрастовата дискриминация в обществото
- Борба с предразсъдъците и дискриминацията
- Насърчаване на приобщаването и участието в обществото на възрастните хора
- Предлагане на ефективни решения.

Целите на [#STOPIDADISMO](#) включват също така превенция и интервенция за борба с възрастовата дискриминация, както и дейности в областта на образованието и междупоколенческите отношения. Движението е насочено както към по-младите, така и към по-възрастните хора. Една от дейностите на инициативата е определянето на термина “възрастова дискриминация”, неговите корени и въздействие.

Инициатива “Oll Inklusiv”, Германия

“Oll Inklusiv” е инициатива с нестопанска цел, която се намира в Хамбург, Германия. Тя има за цел да приобщи хората над 60-годишна възраст към обществото чрез организиране на различни събития за тях и създаване на мрежа за възрастни хора. Участниците могат да се регистрират чрез формуляр за кандидатстване, а това им дава достъп до инструмент за чат, чрез който могат да общуват помежду си.

Посещение на клубове и концерти или създаване на изкуство по улиците са само част от дейностите. Обикновено тези дейности се свързват само с по-младите хора, но чрез “Oll Inklusiv” и по-възрастните могат да споделят радостта от тях. Дейностите овластяват по-възрастните хора и преодоляват стереотипите, свързани с представата за възрастните хора.

Финансирането на инициативата се основава на сътрудничество с фондации и спонсори. Доброволчеството е важна част от изпълнението на дейностите на инициативата.

Знаете ли, че?

В Литва има пет национални асоциации на възрастни хора, които са представени в Съвета за възрастните хора към Министерството на социалните въпроси и труда. Всички тези асоциации имат клонове в градовете и областните градове.

Работата им включва анализ и предоставяне на обратна връзка по проекти на закони и стратегии за възрастни хора, лобиране, консултации и подкрепа, както и обучение и социална ангажираност на членовете, организиране на събития и дейности за свободното време.

Повечето от дейностите, изпълнявани от тези асоциации, се финансират по проекти, отпуснати от правителството в стратегическите приоритетни области.

Какво е необходимо?

Правителствена подкрепа

Сдруженията и инициативите на възрастните хора трябва да получават подкрепа от правителството, за да се осигури устойчивост. Организациите, които се застъпват за правата на възрастните хора и осигуряват равни възможности за тях, се нуждаят от финансиране, инструменти и ресурси. Това ще предостави на сдруженията качествени услуги за възрастните хора.

Добри практики в здравната сфера

Здравеопазването е важен сектор, в който всеки гражданин се нуждае от равен достъп и адекватни услуги. Профилактиката, навременната диагностика и лечението са трите решаващи фактора за поддържане на качеството на живот и здравето на обществото.

За да се гарантира, че възрастните хора живеят достойно и с радост, те трябва да получават качествени здравни грижи. За съжаление, това невинаги е така. Възрастовата дискриминация от страна на лекарите или поради административни и логистични въпроси пречи на възрастните хора да получат достъп до услуги и лечение. Това е проблем, който трябва да се решава на всяко ниво - структурно (самата система) и индивидуално (отношението на здравните работници).

Услуги по транспортиране на пациенти в Литва

През август 2023 г. Министерството на здравеопазването стартира пилотен проект, насочен към достъпността на здравните грижи за пациенти, които срещат трудности да стигнат сами до медицинско заведение поради здравословни или икономически условия, особено в отдалечени и селски райони. Безплатната транспортна услуга е достъпна за пациенти, които се нуждаят от хемодиализа или трансплантация, хора на възраст над 75 години и хора с 55% степен на инвалидност. Услугата се предоставя на общинско ниво и се координира от Националната служба за спешна медицинска помощ. Пилотният проект ще продължи до края на юли 2024 г., като постепенно ще обхване всички общини в страната.

Пилотните общини тестват услугата, за да определят нуждите от транспорт на пациенти и да се подготвят адекватно за въвеждането на услугата в цялата страна. Координаторите на услугата в пилотните региони предоставят консултации както на пациентите, така и на лекарите как да използват услугата.

Очаква се услугата да реши проблема с достъпността на здравните грижи в селските райони и да доведе до по-добри клинични резултати, тъй като грижите ще се разширят от дома на пациента до лекарския кабинет.

По средата на пилотния проект основният проблем, който е установен досега, е комуникацията. Все още не всички пациенти от целевите групи знаят за услугата и се използват различни комуникационни канали, за да се достигне до тях.

Информационна кутия

Начална година: 2023

Състояние: период на тестване

Обхват: национален (Литва)

Вид на мярката: политическа

Изпълнява се от: финансира се от Министерството на здравеопазването и се координира от Службата за бърза помощ в Литва

Целеви групи: пациенти, нуждаещи се от хемодиализа или трансплантация, хора с двигателни проблеми и специални здравословни състояния, хора с деменция, хора с ниски доходи.

Необходими ресурси: Публично финансиране и ресурси

Разглеждан въпрос: достъпност на здравните услуги в селските райони

Достъп на възрастните хора до дългосрочни грижи в дома и в обществото - политики и реалност, България

Инициативата “[Достъп на възрастните хора до дългосрочни грижи у дома и в обществото](#)” осигурява проучване и анализ на мерките, споменати в политическите документи в България, за дългосрочни грижи у дома и в обществото.

Проектът предоставя препоръки за по-добри политики за дългосрочни грижи и насърчава включването на застъпнически асоциации. Освен това целта на проекта е да се повиши осведомеността по този проблем чрез кампания в социалните медии. Необходимостта от този проект произтича от липсата на гарантиран достъп до качествено здравеопазване за възрастните хора, както и от липсата на интегриран подход към дългосрочните грижи, съчетаващ социални и здравни услуги. Предвид негативните тенденции в България е необходимо бързо развитие на здравния и социалния сектор.

Освен това нуждите на възрастните хора ще бъдат представени по ясен начин и ще бъдат предложени конкретни стратегии.

Чрез проекта институциите, политиките, експертите и местните НПО ще получат инструмент за подобряване на качеството на дългосрочните здравни грижи.

Информационна кутия

Начална година: 2021

Състояние: в процес на изпълнение до 2024 г.

Обхват: национален (България)

Вид на мярката: асоциативна

Изпълнява се от: Каритас България с финансовата подкрепа на Фонд “Активни граждани”

Целеви групи: създатели на политики, институции, НПО

Необходими ресурси: Всякакъв вид финансиране, професионалисти в областта на изследванията

Разглеждан въпрос: достъпност на дългосрочните грижи

Какво може да се направи?

Инициативите в Литва и България са насочени към проблема с възрастовата дискриминация в здравеопазването. Дефинирането на проблема (България) и намирането на ефективни начини за преодоляването му (Литва) са стъпки напред към осигуряването на качествени грижи за възрастните хора.

Правителствената подкрепа е от решаващо значение за устойчивостта, тъй като някои от мерките изискват използването на публични активи. Освен това публичното финансиране на самите инициативи или на организациите, които ги изпълняват, осигурява устойчивост.

В крайна сметка политиките са в основата на гарантирането на правата и устойчивите инициативи за възрастните хора. Инициативите могат лесно да бъдат пренесени и приложени във всички европейски страни, ако има политическа воля и обществена съпричастност.

Добри практики в социалната сфера

Социалният аспект на възрастовата дискриминация е много важен, тъй като е от основно значение за справянето с възрастовата дискриминация във всички сфери на живота. Важно е обществото да е съпричастно и да разбира нуждите на възрастните хора. Личностите и емоциите на възрастните хора трябва да се уважават, а техните права - да се ценят. Освен това те трябва да бъдат включени в обществените дейности, а гласът им - чул на политическо ниво.

Осигуряването на емпатично общество означава, че хората във всички сфери: лекари, касиери, политици, шофьори и т.н., не осъждат, не се отнасят снизходително и не проявяват нетърпение към възрастните хора. Хубавото е, че всеки може да се замисли върху собственото си поведение и да подобри отношението към по-възрастните колеги.

Кампания #AgeingEqual, Европейски съюз

#AgeingEqual е първата общеевропейска кампания за повишаване на осведомеността относно равните права на възрастните хора и негативните последици от дискриминацията по признак възраст.

Кампанията стартира по повод 70-годишнината от Всеобщата декларация за правата на човека, а година по-късно се оформи като покана за действия срещу възрастовата дискриминация.

Целите на #AgeingEqual включват овластяване на възрастните хора и повишаване на осведомеността относно вредните последици от дискриминацията по признак възраст.

Платформата #AgeingEqual предоставя блог с лични истории за остаряването и по-възрастните хора. В блога са представени много контексти: разбиране на възрастовата дискриминация, възрастова дискриминация и пол, възрастова дискриминация и сексуалност и др.

Информационна кутия

Начална година: 2018

Състояние: в ход

Състояние: Европейски

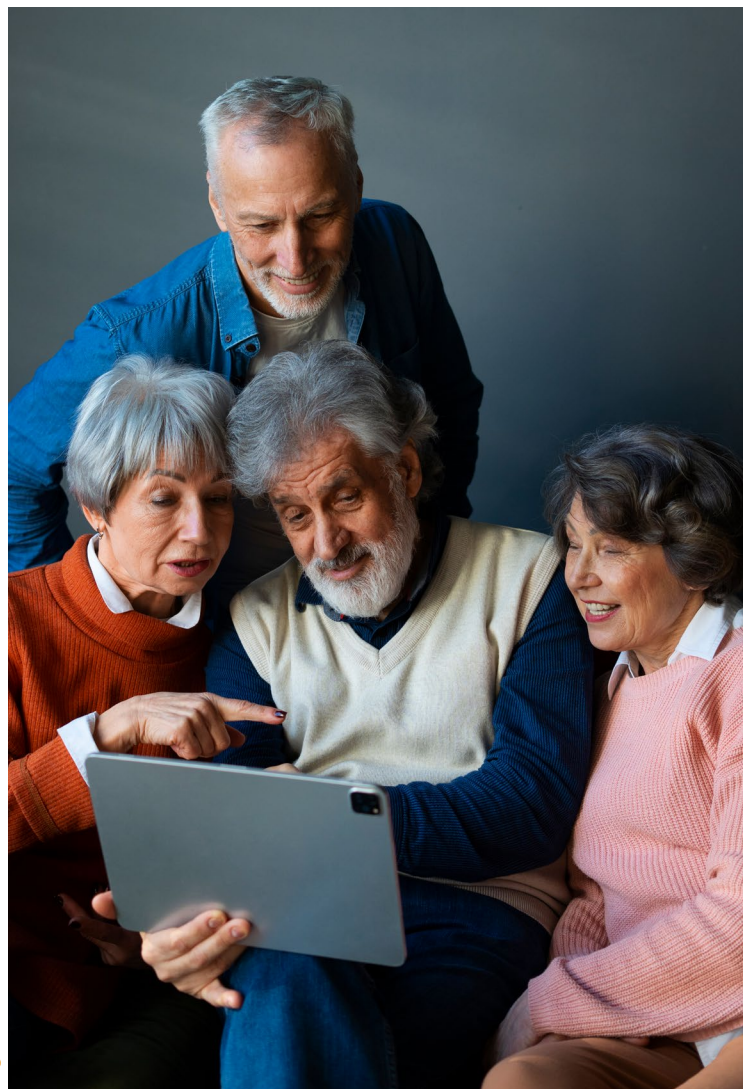
Вид мярка: асоциативна

Изпълнено от: AGE Platform Europe

Целеви групи: общество

Необходими ресурси: добри канали за работа в мрежа и комуникация

Разглеждан проблем: възрастови различия в различни области

Правителствен доклад за възрастните хора и инициативата “Образи на старостта”, Германия

От 1994 г. насам федералното правителство на Германия назначава независима комисия от експерти от различни области, която изготвя [правителствени доклади за възрастните хора](#) за всеки законодателен период. Докладите предоставят информация за положението на възрастните хора, анализ и препоръки за действие в подкрепа на процеса на вземане на политически решения.

В [първия правителствен доклад за възрастните хора](#) се посочва необходимостта от социално-политически действия във връзка с демографските промени. Това доведе до политики, насочени в по-голяма степен към застаряването и социалната интеграция на възрастните хора.

[Шестият доклад за старостта](#) разглежда образите на възрастните хора в обществото, които са по-скоро негативни. В резултат на това Федералното министерство на семейството, възрастните хора, жените и младежта стартира инициативата “[Образи на старостта](#)”. Целта на кампанията е да се покажат последиците от специфичните (понякога негативни) образи на старостта и да се насърчи разнообразието на живота на по-възрастните поколения. Широката общественост се насърчава да проучи собствените си представи за старостта и да стане по-емпатична и чувствителна. Всички възрастови групи могат да участват и по този начин да се активизират да отразят собствените си предразсъдъци и стереотипи. Освен това се акцентира върху силните страни на възрастните хора и се цели създаването на нов, положителен образ на възрастта, при който възрастните хора са активни участници в обществото.

Информационна кутия

Начална година: 1994 г. - първи доклад; 2015 г. - начало на кампанията “Образи на старостта”

Състояние: в ход

Състояние: национален

Вид мярка: политическа

Изпълнено от: Федерално министерство на семейството, възрастните хора, жените и младежта, Германия

Целеви групи: общество

Необходими ресурси: Публично финансиране и ресурси (ниска цена)

Разглеждан проблем: негативни образи на възрастните хора

Какво може да се направи?

Онлайн кампаниите и кампаниите в социалните мрежи са добър начин за използване на новите технологии в борбата с възрастовата дискриминация. Въпреки че са необходими добри механизми за създаване на мрежи и за разпространение, ниските разходи позволяват лесното им прехвърляне в други европейски страни.

Кампаниите дават гласност на възрастните хора или дават възможност на обществото да се замисли за собствените си представи за възрастта. Инициативите повишават осведомеността относно социалните аспекти на възрастовата дискриминация по въздействащ и обикновено артистичен начин.

Устойчивостта се осигурява чрез изграждане на мрежи и разпространение на информация. Колкото повече се разширява мрежата, толкова по-големи са ползите.

Добри практики на пазара на труда

Възрастовата дискриминация често се среща на пазара на труда, където поради предразсъдъци по-възрастните хора се смятат за по-малко способни да изпълняват необходимите задачи. Работодателите не вземат под внимание уменията и опита на своите работници, а се фокусират най-вече върху тяхната възраст.

Освен това на хората, които са способни да изпълняват работни задачи, се отказват трудови договори или им се дават по-ниски заплати. Възрастните хора не са стимулирани да развиват уменията си чрез обучения и курсове и нямат същите възможности за професионално развитие.

От друга страна, в някои европейски страни пенсиите са толкова ниски, че възрастните хора са на прага на бедността. Те не могат да си позволят да водят качествен живот и са принудени да продължат да работят.

Закон за равното третиране, Германия

[Законът за равното третиране](#) (AGG) е политическа мярка, която регулира равното третиране на хората в Германия. Той се прилага в различни области на живота, включително в трудовия пазар, като забранява различни форми на дискриминация, включително възрастова дискриминация.

Основните положения в закона включват:

- Обявите за работа не трябва да са възрастово ориентирани
- Решенията, свързани с процеса на кандидатстване за работа, не могат да бъдат вземани въз основа на възрастта.
- Образователните обучения и оферти трябва да са с равен достъп за всички възрасти.
- Във всички предприятия трябва да бъде създадено звено за подаване на жалби, където служителите да могат да подават жалби за дискриминация по възраст.

Информационна кутия

Година: 2006

Състояние: изпълнено, в процес на изпълнение

Обхват: национален (Германия)

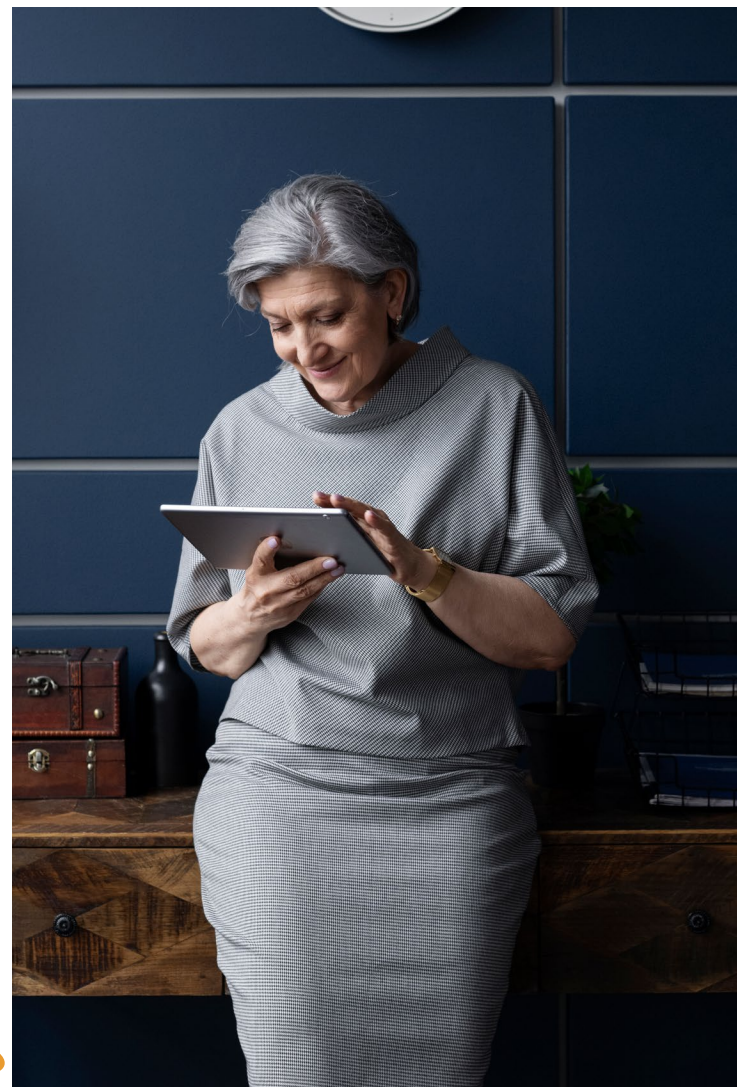
Вид на мярката: политическа

Изпълнено от: Федерална агенция за борба с дискриминацията

Целеви групи: общество

Необходими ресурси: политическо решение

Разглеждан проблем: дискриминация на работното място поради възраст

Отвори се, вместо да се затвориш, Австрия

Кампанията “Отвори се, вместо да се затвориш” е насочена към проблема, че при набирането на служители компаниите често пренебрегват по-възрастните хора. Австрийската обществена служба по заетостта се справя с този проблем, като предоставя стимули на компаниите да обучават и наемат хора над 50-годишна възраст.

Той подкрепя предприятията в процеса на наемане на работа, като предоставя финансиране и помощ (субсидии за интеграция и субсидия за разходите за заплати за периода на обучение на възрастните хора). Освен това тя предоставя допълнителна финансова подкрепа за обучение на нискоквалифицирани и по-възрастни служители.

Идеята на кампанията е да се преодолее възрастовата дискриминация при наемането на работа и да се насърчи откритото набиране на персонал въз основа на уменията, а не на възрастта. Тя насърчава компаниите да се обръщат към възможно най-широк кръг от кандидати, когато наемат нови служители.

Информационна кутия

Година: 2023

Състояние: в ход

Обхват: национален (Австрия)

Вид на мярката: политическа

Изпълнено от: Австрийска публична служба по заетостта

Целеви групи: фирми

Необходими ресурси: финансиране за предприятията

Разглеждан проблем: безработица сред възрастните хора

Какво може да се направи?

Регламентите срещу възрастовата дискриминация на пазара на труда са важна мярка, която гарантира, че по-възрастните хора разполагат с еднакви възможности. За да се промени отношението към възрастта в сектора на труда, сдруженията, институциите и правителството трябва да насърчават положителни мерки, като например справяне с дългосрочната безработица на по-възрастните хора, отговарящи както на търсенето на печалба от страна на компаниите, така и на кариерното развитие на служителите.

Мерките могат лесно да бъдат пренесени във всички европейски страни, които споделят общи ценности и европейско законодателство. Намирането на начини за осигуряване на стимули за компаниите е добър подход, който може да бъде адаптиран към наличните ресурси.

Устойчивостта е възможна чрез политическа воля за прилагане на закона и постепенна промяна на отношението на работодателите към възрастта (чрез положителни стимули).

Добри практики на застъпнически кампании

Застъпничеството се отнася до действия, които подкрепят, препоръчват, защитават или пледират в полза на други хора². Дискриминацията по възраст се среща и в сектора на застъпничеството, където много пъти гласовете на възрастните хора не присъстват. В някои страни няма специални закони, които да забраняват възрастовата дискриминация или да признават правата на възрастните хора. Нещо повече, липсват стратегии за подобряване на живота на възрастните хора и за преодоляване на възрастовата дискриминация.

Овластяването на възрастните хора им дава възможност да споделят и да настояват за своите специфични нужди и права. Осигуряването на активното им участие в политическия живот и насърчаването на активното гражданство дава възможност на хората да променят ефективно средата, която обитават.

Съвет на възрастните хора (Raad van Ouderen), Нидерландия

Съветът на възрастните хора (Raad van Ouderen) съветва Министерството на здравеопазването, социалните грижи и спорта (VWS) и други заинтересовани страни, ангажирани с грижите за възрастните хора, като обръща внимание на важни въпроси. Съветът се състои от 20 възрастни хора, които активно участват в регионални и национални мрежи за възрастни хора. По този начин възрастните хора получават възможност да участват в обсъждането на теми, които ги засягат.

Идеята на Съвета е да предоставя поискани или непоискани съвети относно подкрепата и грижите за възрастните хора, както и да поставя на дневен ред актуални теми за възрастните хора. Друга задача на Съвета е да разработи Пакта за грижа за възрастните хора и накрая да установи връзки с регионални поддръжници.

Досега Съветът е отправил препоръки към министерството по 18 различни въпроса, като например: кампания за преоценка на възрастните хора, информация за избора на старчески дом и кампания за това как да остареем.

Информационна кутия

Начална година: 2018

Състояние: в ход

Обхват: национален (Нидерландия)

Вид на мярката: политическа

Изпълнено от: Министерство на здравеопазването, социалните грижи и спорта

Целеви групи: възрастни граждани

Необходими ресурси: публично финансиране и политическа воля

Разглеждан въпрос: политическо приобщаване на по-възрастните граждани

² Алианс за правосъдие, s.d. Достъпно на: https://mffh.org/wp-content/uploads/2016/04/AFJ_what-is-advocacy.pdf

BAGSO

BAGSO е федерална асоциация на организациите на възрастни хора. Тя се застъпва на политическо, обществено и бизнес равнище за правата на възрастните хора, тяхната социална сигурност и активния живот на възрастните хора. Някои от дейностите му включват: поставяне на темите за качеството на живот на възрастните хора в политическия дневен ред, определяне на стъпките за осигуряване на по-добър живот на възрастните хора и стимулиране на политически действия на всички нива.

Това е организация, в която членуват повече от 120 клуба и сдружения, които подкрепят или защитават правата на възрастните хора. Целта на нейното създаване е изграждането на мрежа от организации на възрастните хора, създаването на форум за теми, свързани с възрастните хора, и чуването на гласа на възрастните хора на политическо ниво.

Освен политическата си дейност, BAGSO насърчава научната работа в областта на застаряването и редовно публикува информация по съответните теми. Освен това участва в различни приложни проекти и подкрепя изследователски проекти в областта на застаряващото общество. Освен това BAGSO организира различни събития, посветени на различни въпроси, свързани със застаряването.

Информационна кутия

Начална година: 1989

Състояние: в ход

Обхват: национален (Германия)

Вид на мярката: асоциативна

Изпълнено от: 11 организации на възрастни хора

Целеви групи: възрастни граждани

Необходими ресурси: работа в мрежа

Разглеждан въпрос: политическо приобщаване на по-възрастните граждани

Какво може да се направи?

В повечето европейски страни има различни места, където възрастните хора могат да подадат жалба за дискриминация, като например службата на омбудсмана или службата на Агенцията за недискриминация. Въпреки че решенията им са правно валидни, те често нямат мандат и ресурси за предприемане на действия.

Когато става въпрос за политическо и социално приобщаване на възрастните хора, е важно да се гарантира, че те могат да говорят и да имат възможност да променят средата, в която живеят. Организациите на възрастните хора, които се застъпват или съветват за собствените си права, трябва да бъдат насърчавани и подкрепяни. Следва да се разработи система за подкрепа на хората с оплаквания, която да предоставя правна и/или лична помощ и съвети.

Устойчивост може да се постигне чрез разширяване на мрежата от организации на възрастните хора, осигуряване на финансиране и ресурси за тях и гарантиране, че нуждите на възрастните хора се разглеждат на политическо равнище и в законодателството.

Добри практики в застроената среда

Неподходящите съоръжения в сградите често пречат на възрастните хора да изпълняват основни задачи или да се занимават с дейности, които им харесват. Липсата на достъпност ограничава тяхната мобилност и независимост, като възпрепятства способността им да участват пълноценно в ежедневието. От недостъпните входове до липсата на парапети и асансьори - тези бариери представляват сериозно предизвикателство за възрастните хора.

Освен това инфраструктурата на градовете често не разполага с достъпна организация на улиците, сградите и транспорта. Това ограничава възможностите за безпроблемно придвижване и по този начин за активен живот и остаряване.

Подобряването на инфраструктурата е от съществено значение за решаването на тези проблеми, като се гарантира, че сградите са оборудвани с необходимите елементи, като рампи, решетки за хващане и по-широки врати, за да се посрещнат нуждите на по-възрастните хора, и безпроблемно свързване на застроената среда. Като даваме приоритет на достъпността в градовете и сградите, можем да подобрим качеството на живот и приобщаването на по-възрастните членове на нашите общности.

Застаряването и градът: да направим градските пространства подходящи за възрастните хора

Докладът на HelpAge International "[Застаряването и градовете](#)" представя основните проблеми, свързани с инфраструктурата на градовете, която ги прави недостъпни за възрастните хора.

Докладът се фокусира върху пространствата, здравето и сигурността и представя реалностите в живота на възрастните хора в града (особено в страните с ниски и средни доходи). Основните теми включват:

- Възвръщане на градските пространства за всички чрез превръщане на улиците в по-проходими, обществения транспорт в по-достъпен, а ежедневието – фокусирано върху дейности на улицата.
- Остаряване в добро здраве в градовете чрез подкрепа от страна на общността, борба с въздействието на замърсяването на въздуха и нарастващия брой случаи на незаразни болести.

- Безопасност и сигурност в градовете за възрастните хора по време на социално, икономическо или политическо напрежение; престъпленията и несигурността, засягащи възрастните хора; предизвикателствата, пред които са изправени възрастните хора по време на хуманитарни кризи и бежански кризи.

В доклада се посочва, че чрез политически мерки и икономически стимули градовете могат да станат много по-приветливо място за възрастните хора.

Информационна кутия

Начална година: 2016

Състояние: завършено

Обхват: международен

Вид мярка: асоциативна

Изпълнено от: HelpAge International

Целеви групи: възрастни граждани

Необходими ресурси: политическа воля и публично финансиране

Разглеждан проблем: достъпни градове за възрастни хора

Фондация Voorall, Нидерландия

Voorall е група по интереси, която работи на местно ниво в Хага. Фондацията извършва тестове за достъпността на застроената среда за хора с физически, психически, сензорни и/или хронични заболявания. Идеята е да се даде възможност на всички хора да се движат свободно в града, като имат пълен контрол и възможност да участват в обществото.

Фондация Voorall съветва Общинския съвет въз основа на своя опит и тестване на съоръженията в града. Освен това в Академията Voorall се провеждат семинари и се предоставя информация относно достъпните пространства за хора с различни увреждания.

Основните принципи на фондацията са приобщаване и достъпност чрез намаляване на броя на пречките за целевата група. Освен това на хората с увреждания се дава възможност сами да откриват и съобщават за тези пречки и да помагат за подобряване на застроената среда.

Въпреки че инициативата е предназначена за хора с увреждания, възрастните хора с увреждания или хронични заболявания също се възползват от дейностите на Voorall. Освен това тя улеснява активното остаряване на населението, като прави градската среда лесно достъпна за всички.

Информационна кутия

Начална година: 2006

Състояние: в ход

Обхват: местен (Хага)

Вид мярка: асоциативна

Изпълнено от: Voorall

Целеви групи: хора с увреждания

Необходими ресурси: координация, сътрудничество с общината и социални организации, фирми и доставчици на здравни услуги

Разглеждан проблем: достъпна инфраструктура за възрастни хора

Какво може да се направи?

Изградената среда трябва да бъде организирана по начин, който позволява активен и здравословен живот не само на възрастните хора, но и на цялото общество. Освен достъпните сгради, организираните градски пространства и достъпния и навременен обществен транспорт, е необходимо да се обърне внимание и на развитието на местните пространства. Общините трябва да предоставят всички необходими услуги в ежедневието на възрастните хора, за да могат те да бъдат активни и независими.

Общините трябва да си сътрудничат със сдруженията и правителството за предоставяне на по-добри местни услуги за възрастните хора. Устойчивост може да се постигне чрез интегриран подход и взаимни усилия на всички страни.

Активно остаряване в добро здраве

Активното остаряване в добро здраве е от решаващо значение за поддържане на здравето, благосъстоянието и социалната свързаност на хората с напредване на възрастта. Създаването на среда, подходяща за възрастните хора, включва проектиране на достъпна инфраструктура, прилагане на политики, съобразени с възрастта, предоставяне на здравни и социални услуги и насърчаване на ученето през целия живот.

Повечето страни от ЕС вече имат национални стратегии за активен живот на възрастните хора и остаряване в добро здраве. Подкрепяйки го, държавите могат да намалят разходите за здравеопазване, да се борят със социалната изолация и да отстояват човешките права на възрастните хора да живеят достойно и самостоятелно.

Сдруженията също така активно прилагат нови подходи към възрастните хора. Някои от тях включват:

- Изграждане на мостове чрез солидарност между различните поколения,
- Включване на изкуството като средство за общуване (особено при хора с деменция и други когнитивни заболявания),
- Използване на спорта за превенция на заболяванията,
- Подобряване на компетентността в сферата на информационните технологии, както и на уменията и знанията на възрастните хора.

Всички тези действия гарантират, че възрастните хора могат да продължат да допринасят за обществото в икономически, социален и интелектуален план.

Фестивал “Златна възраст” (Golden Age)

Фестивалът “Златна възраст” е европейският фестивал по гимнастика за хора над петдесет години. Той предлага на участниците възможност да подобрят и покажат своите способности, да изпробват нови дейности, култури и спортове и да създадат нови приятелства с хора от цяла Европа. Освен самия фестивал, през цялата седмица са планирани групови презентации и дейности за свободното време.

Тази инициатива е отличен пример за това как да се осигури ценно и забавно преживяване на възрастните хора. Събитието също така повишава осведомеността относно значението на спортните

дейности за превенция и популяризира този вид състезания като начин за научаване на нови неща, запознаване с нови хора и... просто забавление.

Aconchego (Споделяне на дома), Португалия

[Aconchego](#) е програма, насочена към насърчаване на благосъстоянието на възрастните хора и техните семейства. На студентите от университетите се предлагат жилища в домове за възрастни хора като начин за изграждане на мостове между поколенията. Идеята е да се преодолее самотата на възрастните хора, като се настанят безплатно студенти на възраст до 35 години. Възрастните хора и студентите се свързват и имат възможност да споделят опит и да изградят приятелства. По този начин Aconchego не само осигурява взаимни ползи и за двете страни, но и променя социалното възприятие за остаряването на обществено ниво.

Сребърна линия (Sidabrinė linija), Литва

Сребърна линия е инициатива, която има за цел да преодолее самотата на възрастните хора чрез приятелство и телефонна линия за емоционална подкрепа. Обучени доброволци се обаждат редовно на възрастни хора в определен час. Всеки доброволец общува с един и същ човек, за да може да изгради връзка и приятелство. По този начин се задоволяват потребностите на възрастните хора от общуване.

Инициативата може да се разшири, като се включат изпращането на писма или имейли, онлайн чат и други начини за комуникация.

Резиденция Баба, България

“Резиденция Баба” е изключителна демонстрация на инициатива за осигуряване на допълнителна печалба за възрастни хора. Пенсиите на възрастните хора обикновено са много ниски и ги поставят на ръба на бедността. Затова подобни кампании за осигуряване на възможности за допълнителна печалба са много полезни.

“Резиденция Баба” събира по-възрастни хора от селата с по-млади хора от градовете, като изгражда мостове между поколенията. Доброволците остават в селото за един месец, за да развият идеите си. По този начин те си сътрудничат с местните жители, за да създадат печеливш продукт. Например, издаден е компактдиск с местна традиционна музика и се продават ръчно изработени стоки. Инициативата е полезна не само за осигуряване на възможности за работа на възрастните хора, но и за борба с изолацията особено в малките села на България.

САА - Опит и препоръки

Тъй като демографските тенденции предвиждат намаляване на населението и увеличаване на броя на хората на 65 и повече години в Европейския съюз (8-и доклад за сближаването, 2022 г.), има нужда от съответни мерки и културна промяна. Осигуряването на равни възможности и качество на живот за възрастните хора трябва да бъде в основата на мерките. Промяната на негативните представи за възрастните хора в обществото е важна за устойчивото справяне с възрастовата дискриминация.

Възрастовата дискриминация е въпрос на права на човека

“Политическите мерки, които се фокусират върху загубата на физическите и умствените способности на хората с напредването на възрастта и върху задоволяването на “уязвимостите” и “потребностите”, допринасят за негативен наратив за остаряването, който пренебрегва опита на възрастните хора, техния потенциал и приноса им за обществото.”

За да се промени тази негативна представа за застаряването, AGE подкрепя подхода на Агенцията за основните права и предлага политическите реформи да се откажат от подходите, основани на потребностите, които имат за цел да отговорят на “проблемите” на застаряването, и да изместят фокуса върху индивида - човешко същество с основни права и присъщо човешко достойнство.”

AGE Platform Europe, EC

Комбинираният подход на вертикално и хоризонтално ниво е начин да се гарантират правата на възрастните хора.

“Политиките за възрастните хора трябва да предлагат комбиниран подход на вертикално и хоризонтално ниво. Министерствата трябва да работят заедно, за да осигурят равни възможности за всички възрасти в социалната, трудовата, здравната, застъпническата и структурната сфера. Освен това националните институции следва да работят в тясно сътрудничество с общините, за да осигурят по-добри услуги на местно ниво. Инициативите на местно ниво обикновено са най-полезни за възрастните хора, тъй като отчитат специфичните нужди на тази група.”

ГС „Алцхаймер – България“, България

Много случаи на дискриминация по възраст не се съобщават поради нормализирането на негативните образи

„В обществото съществуват много негативни образи, свързани с по-голямата възраст, които имат голямо отражение на начина, по който мислим за възрастта. Негативните нагласи и стереотипи са широко разпространени и са интернализирани от възрастните хора. Следователно, може да се предположи, че има голям брой на случаи на дискриминация, които не са докладвани. Образование и повишаване на осведомеността са необходими, за да се повиши чувствителността на хората и да се насърчи равенството.“

Институт за социална инфраструктура (ISIS), Германия

Инициативите за активно остаряване и остаряване в добро здраве, както и мерките за осигуряване на качеството на живот на възрастните хора, са важни за осигуряването на равни възможности за всички възрасти.

“Увеличаването на финансовата подкрепа, получавана от възрастните хора в бедност, позволява на бенефициента да подобри качеството си на живот и да получи достъп до елементарни средства като храна и хигиена или дори да си плати наема. Тази форма на мярка се постига чрез платените в страната данъци, което може да означава увеличаване на данъците в други държави, но краткосрочните и дългосрочните резултати са положителни.

Инициативите, които насърчават контактите между поколенията, като например споделянето на жилище, позволяват да се намалят стереотипите срещу остаряването и да се намали самотата, на която са изложени много възрастни хора. Международните кампании, които повишават осведомеността за дискриминацията, могат да позволят европейски подходи за справяне с възрастовата дискриминация.”

SHINE2Europe, Португалия

Защитата от дискриминация по възраст трябва да бъде гарантирана във всички области на обществото. Това не трябва да е само въпрос на политики, а на културна промяна в обществото.

“Възрастовата дискриминация е забранена със закон само в някои сфери като пазара на труда. В много области няма специфични закони или регулации. Това означава, че санкции или правно обвързана помощ на хората, засегнати от възрастова дискриминация, са рядкост. Нарушителите често само са порицавани и приканвани да променят поведението си, а политиките към жертвите на дискриминация не включват предприемане на други действия. По-ясни регулации и по-голяма осведоменост за стереотипите са важни, за да могат оплакванията на възрастните хора да бъдат възприети сериозно и да се лобира за културна промяна в обществото.”

AfEdemy, Нидерландия

За успешното прилагане на стратегиите за активен живот на възрастните хора в добро здраве и срещу дискриминацията на основата на възрастта са необходими финансиране и политическо ангажиране.

“Националната стратегия за демографско развитие, миграция и интеграция за периода 2018-2030 г. има за цел, наред с другото, да осигури възможности за възрастните хора да се интегрират в обществото, да участват в социалния и политическия живот и на пазара на труда, както и да укрепи отношенията между поколенията. Подобни стратегии следва да бъдат финансирани и подкрепени от политически ангажимент на високо равнище, за да се постигнат планираните цели.”

SIC, Литва

Вдъхнови се!

Политически мерки

- [Глобален доклад на ООН за възрастовата дискриминация](#)
- [#AWorld4AllAges](#)
- [Демографски инструментариум на ЕС](#)

Мерки на организации

- [Платформа AGE Europe](#)
- [#STOPIDADISMO](#), Португалия
- [Инициатива "Oll Inklusiv"](#), Германия

Здраве

- [Достъп на възрастните хора до дългосрочни грижи в дома и в обществото - политики и реалност](#), България
- [Транспортиране на пациенти с проблеми с придвижването, специални здравословни състояния, деменция, ниски доходи](#), Литва

Социална среда

- [#Равностареене](#)
- [Образи на старостта](#), Германия
- [Октомври - месецът на възрастните хора](#), Литва
- [Инициатива Zeitentausch](#), Германия
- [Информационна къща за борба с възрастовата дискриминация](#)

Работа

- [Кампания: "Отвари се, вместо да се затвориш"](#), Австрия
- [Закон за равното третиране](#), Германия

Строителство

- [Воорал](#), Нидерландия
- [Застаряването и градът: да направим градските пространства подходящи за възрастните хора](#)

Застъпничество

- [Съвет на възрастните хора](#), Нидерландия
- [BAGSO](#), Германия
- [Декларация от Глазгоу на Алцхаймер Европа](#)
- [Проекти и публикации | Stichting iDb voor Inclusie en discriminatie bestrijding](#)
- [Discriminatie.nl](#), Нидерландия

Активно стареене

- [Фестивал "Златна възраст"](#)
- [Silver line](#), Литва
- [A RUTIS](#), Университет "Трета възраст", Португалия
- [Да преодолеем деменцията заедно](#), България
- [Резиденция Баба](#), България
- [Споделяне на дома Aconchego](#), Португалия
- [Солидарна добавка за възрастни хора](#), Португалия

Smart Against Ageism

Съфинансирано от
Европейския съюз